

Il·lustríssim president de l'Institut d'Estudis Catalans
Secretari de Política Lingüística
Vicepresident de la Secció Filològica
Director de les Publicacions de l'Abadia de Montserrat,
Benvolguts amics i amigues,

En primer lloc, voldria agrair a l'Institut d'Estudis Catalans, i molt especialment al seu president, Salvador Giner, l'amabilitat de voler-nos acollir avui en la presentació de *La normalització terminològica en català: criteris i termes 1986-2004*; una obra emblemàtica del que ha estat la trajectòria del TERMCAT durant els seus vint anys d'història. Gràcies també a tots vosaltres per voler-nos acompanyar en la presentació pública d'aquest llibre, que els que hem viscut més de prop anomenem, familiarment, *El llibre vermell de la normalització*.

Avui sembla fora de discussió la capacitat de la llengua catalana com a vehicle d'expressió de tota mena de missatges, des dels registres més cultes fins als més col·loquials, des de l'àmbit més general al més específic. I per tant també sembla fora de discussió que el català és apte per a la comunicació especialitzada, tècnica, científica, socioeconòmica o humanística. Al costat d'aquesta evidència, una altra realitat esdevé igualment rellevant: el català no ha tingut, durant molts segles, un període prou llarg d'utilització generalitzada que n'hagi permès normalitzar l'ús en totes les situacions comunicatives. Conscient d'aquesta mancança, la societat catalana s'ha anat dotant en els darrers anys de diversos instruments que pretenen facilitar la generalització de l'ús de la llengua. Com que la característica principal del llenguatge especialitzat és l'ús d'una terminologia específica en cadascun dels àmbits d'estudi, si es volia promoure l'ús del català en els àmbits científics calia dotar la llengua d'un instrument que vetllés per la terminologia.

Aquest és, doncs, l'encàrrec que l'any 1985, ara fa vint anys, va rebre el Centre de Terminologia TERMCAT, creat per un acord del Govern de Catalunya i l'Institut d'Estudis Catalans: coordinar les actuacions en matèria terminològica en llengua catalana i vetllar pel seu desenvolupament harmònic. I la part més característica d'aquest encàrrec és l'organització de la normalització dels neologismes terminològics que ho requereixen, que s'ha de fer d'acord amb la normativa lingüística de l'Institut d'Estudis Catalans i que, de fet, es fa no sols d'acord amb l'Institut, sinó amb la participació directa de l'acadèmia catalana de la llengua, la Secció Filològica.

Com organitza, però, el TERMCAT, aquesta tasca de normalització terminològica? Què vol dir *normalitzar* els neologismes que ho requereixen? Com es determina que un neologisme *requereix* ser normalitzat? Quina metodologia s'utilitza per a dur a terme aquesta activitat? Quins criteris s'hi apliquen? Qui hi participa? Com se'n difonen els resultats? Tota aquesta informació no era explícita ni directament deduïble dels documents publicats fins ara sobre la normalització. Amb l'elaboració d'aquest llibre

hem volgut donar a conèixer totes aquestes dades als usuaris de la terminologia, als professionals de la llengua i la comunicació, als estudiosos de la filologia i la lingüística, i a la societat en general, per compartir els criteris, la metodologia i la filosofia amb què es duu a terme la normalització terminològica, i amb la voluntat d'oferir una eina útil i aplicable en la presa de decisions terminològiques dels diferents professionals i usuaris. Aquesta voluntat queda recollida especialment en la primera part del volum, en què s'exposa el marc teòric i metodològic del procés de normalització, tal com es duu a terme al TERMCAT.

En aquest apartat es presenten, doncs, d'una banda, les característiques pròpies de qualsevol procés de normalització i de la normalització terminològica en particular. A continuació es descriu el sistema de treball específic que se segueix en la normalització terminològica en català. Un tercer gran bloc d'informació fa explícits els criteris en què es basa el Consell Supervisor del TERMCAT, òrgan encarregat de la normalització terminològica, per a dur a terme aquesta tasca. Finalment, es presenten les orientacions i els criteris que el Consell Supervisor ha ofert al llarg d'aquests vint anys per facilitar i perfeccionar totes les activitats terminològiques fetes en català. Com a complement, s'inclouen alguns materials que il·lustren aquesta panoràmica general.

La segona part de l'obra, i la més voluminosa, és un diccionari de tots els termes aprovats pel Consell Supervisor del TERMCAT durant els seus primers vint anys. De fet, es pot considerar una actualització del *Nou diccionari de neologismes* (editat l'any 2001), el qual ja representava, al seu torn, una posada al dia del *Diccionari de neologismes* (de l'any 1997). Durant la tasca de preparació del recull de termes s'ha fet una revisió metodològica per a assegurar la coherència del material ofert, que presentava certa diversitat en alguns punts pel fet que respon a un període d'elaboració dilatat en el temps. Els termes s'hi presenten seguint la metodologia habitual dels productes del TERMCAT, i són el fruit fefaent de la feina del Consell Supervisor descrita en la primera part del llibre.

Normalitzar termes, cercar les denominacions adequades per als conceptes, seleccionar entre diverses propostes la millor alternativa... no és una tasca senzilla, perquè sovint no hi ha una única solució possible. La resolució d'un cas terminològic no l'obtenim de l'aplicació mecànica d'una determinada fórmula, que conjuga matemàticament els diferents criteris. En cada cas, en cada terme, cal valorar minuciosament la informació aportada en el dossier de normalització; avaluar els criteris d'adequació lingüística del terme, la seva adequació conceptual i terminològica en l'àmbit d'especialitat, la seva documentació en l'ús, les solucions adoptades per les llengües veïnes i les de comunicació internacional, les opinions de viabilitat expressades pels especialistes, les recomanacions d'organismes normatius, la tradició en aquella àrea de coneixement, els contextos d'ús més habituals... L'avaluació de tots aquests elements ens pot portar a solucions diverses, segons l'èmfasi que vulguem posar en la importància d'un determinat criteri. Per aquesta raó es fa absolutament imprescindible tenir un marc

general, de principis bàsics d'actuació; uns criteris, una metodologia, uns sistemes de treball estandarditzats que permetin mantenir la coherència i la qualitat de la terminologia que es normalitza, i que en facilitin alhora la revisió i l'actualització. Tota aquesta informació, i no només els termes resultants del procés, s'ha volgut donar a conèixer en l'obra que us presentem avui: *La normalització terminològica en català: criteris i termes 1986-2004*, que vol donar una visió completa de l'activitat d'establiment de la neologia terminològica en llengua catalana.

L'obra que teniu a les mans és el resultat d'un treball col·lectiu en què ha participat tot l'equip actual del TERMCAT, i moltes persones que han col·laborat, al llarg dels anys, amb el Centre de Terminologia en la seva tasca de normalització terminològica. De fet, darrere de cada decisió de normalització hi ha una recerca lingüística aprofundida, una documentació exhaustiva de les fonts de referència; però sobretot, hi ha la participació de moltes persones, amb perfils professionals diversos, que han posat la seva expertesa i la seva professionalitat al servei de l'elaboració de les propostes de normalització més adequades, tant lingüísticament, com científicament, com des del punt de vista social. A totes elles voldria fer arribar el nostre agraïment per la seva valuosíssima i inestimable col·laboració. I també a les institucions que amb el seu suport ho han fet possible; la Secretaria de Política Lingüística del Govern de la Generalitat de Catalunya; l'Institut d'Estudis Catalans i especialment la seva Secció Filològica; l'Institut Joan Lluís Vives; el Govern de les Illes Balears; el Govern d'Andorra, i les Publicacions de l'Abadia de Montserrat, responsables de l'esplèndida edició de l'obra.

Per això ens fa una il·lusió especial poder presentar aquest títol com a cloenda dels actes de celebració del vintè aniversari del TERMCAT. Com diu el lema d'aquesta commemoració, han estat "vint anys en primer terme", treballant cada dia per fer créixer el cabal terminològic i la potencialitat expressiva de la llengua; construint amb la suma d'esforços i de talents uns lèxics d'especialitat capaços de designar l'actualitat i la innovació científica i tecnològica, i que situen la llengua catalana al costat de les llengües més desenvolupades de la societat de la informació i del coneixement.

La terminologia és present a tot arreu on es produeix i on es transmet coneixement, i això és el que ens la fa tan apassionant: tant de bo que hàgim sabut comunicar una mica d'aquesta passió i de l'entusiasme i la dedicació amb què fem la nostra feina, avui i cada dia, des de fa vint anys.

Moltes gràcies.

Rosa Colomer, directora del TERMCAT